

Slovenski sinodalni povzetek v drugi fazi sinodalne poti

V povzetku so kolikor mogoče zvesto uporabljeni prispevki, ki so jih poslale škofije, delovna telesa in nekatere posamezne skupine laikov, ki so razmišljali ob vprašanju **Kako smo v Sloveniji sinodalna Cerkev v poslanstvu?**

I. DEL – OBRAZ SINODALNE CERKVE

1. Sinodalnost

Osnova naše sinodalnosti je krst. Ker smo kristjani, smo tudi bratje in sestre. Odgovorni smo za življenje Cerkve. Sinodalen je tisti, ki se je odprl Svetemu Duhu.

Govorijo lahko le dejanja skupnosti, ko hodimo skupaj v vzajemni ljubezni in edinosti, skupaj živimo, se sooblikujemo in smo soodgovorni za skupno življenje, skupaj molimo, se odločamo, pastoralno delujemo, gremo skozi preizkušnje in se tako posvečujemo.

Če sta poslušanje in razločevanje metoda sinodalnega procesa, potem je sodelovanje pot. A ni dovolj samo poslušanje, ob tem se mora ustvarjati tudi odnos zaupanja.

Na sinodalni poti si želimo, da bi Cerkev postala nazareško ognjišče domačnosti in zato iščemo poti, da bi se tukaj srečali. Potrebujemo ognja Svetega Duha, da bi se ogreli. Naše prezeblo krščanstvo ne more oznanjati in nikogar ne ogreje.

Ali nam je Cerkev mati ali kot "bankomat, kjer iščemo svojo korist in žepnino?"

Sinoda je izziv, da se odpiramo delovanju Duha v smislu združevanja moči in prepoznavanja skupnega bogastva.

Primer dobre prakse:

- Dekanijski duhovniki se redno srečujejo na molitvi, pogovoru in večerji. Ti pogovori zadevajo aktualne teme in stvari – o njim si izmenjajo tudi svoja mnenja. Duhovniki gredo s teh srečanj gredo domov zadovoljni in potrjeni v zavesti, da delajo dobro.
- Pastoralni center, ki deluje kot skupnost.

Izzivi:

- Sadovi naše dosedanje sinode so zelo skromni. A delamo nove korake.
- Skeptičen pristop slovenskih kristjanov do sinode, ker je v preteklosti že bilo veliko lokalnih sinod in drugih pastoralnih dokumentov, vendar v praksi se ne zgodi skoraj nič.

3. Vstopiti v skupnost vere: uvajanje v krščanstvo

Preveč skušamo pripeljati birmance v cerkev in premalo k srečanju z Bogom. V ospredju priprav nam manjka kakovost odnosa z Bogom in vpetost v življenje Cerkve. Pri vseh zakramentih bi morali govoriti, da so povezani s krstom in z birmo. Cilj ni obhajanje zakramenta, ampak zakrament kot tak.

Dogaja se, da ljudje želijo prejeti zakramente individualno in se premalo zavedajo občestvenega vidika. Podan je bil predlog za iskanje skupnega način obhajanja zakramentov tudi na medškofijski ravni.

Ponovno povezati krst in birmo, saj smo ustvarili preveč ločitve med enim in drugim zakramentom. Ko je to povezano, pride do **pričevanja vere**. Dogaja se nam, da smo preveč usmerjeni v **poučevanje vere**. Preko vere pomembnih odraslih je mogoče otroku pomagati, da ponotranji krst.

Celotna družina potrebuje podporo v različnih obdobjih, da bo čutila, da jo Cerkev podpira. Če je evharistija vrhunec našega življenja, moramo biti pozorni na to, kako to dojemamo.

Primer dobre prakse:

- Družinska kateheza kot čas, ko cela družina, vsak član glede na starost prisluhne katehetskemu oznanilu. Ustvarja se občestveni duh med družinami. Starši prejmejo pomoč, da gradijo osebno vero.
- Delo z družinami in za družine, npr. ustanova Anin sklad, ki daje poudarek na kakovosti krščanskega zakona in družinam z več otroki, ter Družina in življenje.

Izzivi:

- Prehod birmanske pastorale iz poudarka na predajanju znanja na grajenje odnosa z Bogom preko zgleda starejših bratov v veri.
- Imamo veliko družinske pastorale, pozabljamo pa na samske laike.

4. Ubogi, protagonisti poti Cerkve

Ljubezen in skrb za uboge sta razpoznavno znamenje in temeljno pričevanje kristjana: sam ubog dela to, kar je sam izkusil v ljubečem evharističnem dotiku; srečevanje z ubogimi usposablja za pristno sinodalno kulturo odprtosti, dialoga in sprejemanja.

Karitativne cerkvene organizacije v Sloveniji pomagajo najbolj odrinjenim z raznimi oblikami pomoči, ki presegajo zgolj materialne dobrine. V ospredju je vključevanje najranljivejših skupin, kot so brezdomci, starejši, priseljenci, bolniki in invalidi, ljudje z zdravstvenimi težavami in socialno ogroženi posamezniki. Konkretnim oblikam pomoči vedno dodajo psihološko in duhovno oporo, da prejemniki pomoči lahko začutijo, da so del družbe in Cerkve.

Primer dobre prakse:

- Mladi prostovoljci pišejo pisma starejšim osebam, da jim izkažejo bližino, vzpostavijo stik, krajšajo čas.
- Mladinski delovni tabor, ki vsako leto privabi mlade, da gradijo skupnost in pomagajo ljudem v stiski. To je način, kako biti z mladimi in graditi skupnost.
- Solidarnost pri pomoči poplavljenecem v poplavih avgusta 2023, sodelovanje Karitas (molitvena, gmotna pomoč, poslušanje in pogovor...). Nekatere verne družine in nekatere župnije ali župniki so ukrajinske begunce sprejeli na svoje domove in živeli z njimi ali še vedno živijo z njimi.

- Posebej smo hvaležni za način, kako slovenski oče Peter Opeka dela z revnimi na Madagaskarju.

Izzivi:

Bog pogosto govori z glasovi tistih, ki jih zlahka izključimo, zavržemo ali odpišemo. Še zlasti se moramo potruditi, da bomo prisluhnili tistim, ki bi se nam morda zdeli nepomembni, in tistim, ki nas izzivajo, ki bi lahko spremenili naš način razmišljanja, npr. glede pastoralne oskrbe in vključevanja tujih delavcev, ki niso kristjani ali katoličani..

5. Cerkev iz »vsakega rodu, jezika, ljudstva in naroda«

Misijonski čut med Slovenci je močan in rade volje podpiramo misijonarje v tretjih deželah. Slovenija pa tudi počasi postaja dežela priseljencev. Sinodalnost nas uči biti odprti do njih.

Primer dobre prakse:

- Nekateri redovne ustanove imajo mlade redovnikov misijonarjev iz drugih kontinentov. Pridejo že v obdobju formacije, se naučijo jezika in spoznajo slovensko kulturo. Krajevna Cerkev jih sprejema z veseljem in odprto.
- Organizirano je misijonsko prostovoljstvo v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki. Ljudje misijonarje velikodušno podpirajo tudi materialno.
- Delo z migranti, pomoč pri učenju slovenščine za tujce ter pri vključevanju v slovensko družbo.

Izzivi:

Pojavlja se vprašanje: Koga evangelizirati: tiste, ki že hodijo v cerkev ali tiste, ki še ne poznajo Kristusa?

6. Izročila vzhodnih Cerkva in latinske Cerkve

Zavedamo se, da bi vzhodne katoliške Cerkve v teoriji delovale kot most s pravoslavjem in drugimi Vzhodnimi kristjani. Za ekumenizem je izredno pomembno, da naši verniki postanejo odgovorni. Veliko težavo predstavljajo mešani zakoni.

Primer dobre prakse:

- Mladinski pastoralni centri sprejemajo otroke in mlade tudi iz drugih ver.
- Skupine katoličanov skupaj berejo knjige (s področja liturgije, duhovnosti, osebnih in skupnostnih vidikov Cerkve) avtorjev, ki izhajajo iz srečanja med zahodno in vzhodno tradicijo ali izražajo svojo tradicijo na način tega srečanja.

7. Na poti k edinosti kristjanov

Preživetja krščanstva ni brez živega ekumenizma.

Verjamemo v močno vez sinode in ekumenizma, da je skupna hoja s predstavniki drugih krščanskih cerkva in zajemanje njihovih pastoralnih izkušenj in bogatih tradicij lahko v pomoč tudi nam pri raznovrstnih vprašanjih.

Čutimo bolečino ob delitvah cerkva. Bolijo nas sodbe in negativne karakterizacije drugih kristjanov, ki se izrekajo po krivici in z nepoznavanjem razmer.

Prizadevanja za ekumenizem, še posebej v Sloveniji, še niso videna kot nujna in prednostna naloga. Želja po živi izkušnji skupnosti je prisotna med mladimi različnih krščanskih tradicij. Prizadevanja vodijo k skupni molitvi in se napajajo pri njej. Življenja mnogih družin, ki jih zaznamujejo različne tradicije, so lahko vir navdiha tudi za teološke premisleke.

Primeri dobrih praks:

- Srečanje Taizé Ljubljana 2023 – primer dobrega in zelo širokega sodelovanja.
- Forum za dialog in mir na Balkanu, ki je bil v Kopru 2023, je že sinodalni proces.
- V letu 2025, ko se bodo obhajale različne obletnice, bi se lahko organizirala izredna seja Komisije za ekumenizem in medreligijski dialog, na katero bi povabili predstavnike vseh nekatoliških Cerkev v Sloveniji. Veliko veselje in jasno znamenje svetu bi bilo skupno praznovanje velike noči. Čeprav vemo, da gre za težek proces, je vreden vsega napora zaradi preroškosti geste same.

II. DEL – VSI UČENCI, VSI MISIJONARJI

8. Cerkev je poslanstvo

Vsi krščeni smo poklicali, da oznanjamo. Radi rečemo, da delamo z zgledom, čutimo pa, da nam manjka poguma, da bi ta zgled šel preko naših zidov. Prav tako smo šibki pri premišljevanju o življenjskih izkušnjah: naj življenje v veri skozi premišljevanje postane močnejši vir teologije.

Kristjani, ki se soočajo z življenjskimi polomijami v luči vere, postajajo zgled za druge, v veliko pomoč jim je medsebojno srečevanje in podpora. Laiki na ta način razodevajo moč občestva. Opazna je postopna rast vere članov krščanskih skupnosti.

Največja je moč zgleda, ki bi pritegnila druge ljudi, je v pričevanju živete občestva, ki je sad prijateljstev v Gospodu med verniki. Zato so potrebna srečanja, pogovori, živa majhna občestva v Cerкви, zakramentalno življenje, branje Božje besede, molitev.

Kot pomembne elemente oznanjevanja prepoznavamo: pričevanje, skupnost, sodelovanje s Svetim Duhom. Oznanjamo, kar nam je v življenju pomagalo sprejemati Boga, ko to posredujemo naprej, podajamo nekaj živega. Izhodišče našega oznanjevanja je pogovarjanje z ljudmi. Vedno bolj se zavedamo in želimo sodelovati v konkretnih oblikah življenja župnijske skupnosti, manj je statistov in več je aktivnih sodelavcev.

Duhovniki in laiki se strinjajo, da je potrebno vedno znova graditi skupno pot in se usposablјati in duhovno rasti na njej. Pomembno je, da se vzpostavijo dobri medsebojni odnosi vseh vključenih v življenje župnije. Obnoviti je treba vero v Cerkev in poudariti transparentnost ter odgovornost Cerkev kot institucije. Pogum za izražanje resnice je ključen, da bo Cerkev postala prostor za iskren dialog in pričevanje, ne pa zgolj moraliziranje.

Primeri dobrih praks:

- Nedeljska maša, ki tudi z zunanjimi pogoji (npr. primernim urnikom) spodbuja udeležbo, graditev pristnega občestva in osebni stik med verniki in duhovniki.

- Cerkev kot prostor, kjer se lahko vsakdo počuti sprejetega in zaščenega (ranljive skupine, oddaljeni, mladi, samski, vdovci, itd.).
- Pozornosti zaščiti ranljivih skupin in odprava zlorabe moči v Cerkvi.
- Vključiti otroke, mlade in družine v dejavnosti, kjer bodo sami protagonisti (tista področja, kjer so močni in usposobljeni).
- Pomen in zgled poročenih parov, ki delujejo v pastoralni, in katerih sodelovanje prinaša bogate sadove – voditelji priprave na zakon, zakonskih skupin, družinskih katehez, birmanskih in drugih vzgojnih skupin za mlade, pevskih zborov ipd.

Izzivi:

- Na vprašanje: Kako naša Cerkev danes oznanja, bi bil odgovor lahko, da zelo slabo. Dokumenti se na teoretični ravni lepo berejo, ampak bi morali biti bolj konkretni.
- Skupaj smo poklicani k poslanstvu. V Sloveniji še veliko stavimo na hierarhijo in se ne zavedamo, da so različne karizme dar Cerkvi in lahko veliko prispevajo k pozitivnemu ozračju v Sloveniji.
- Včasih se zdi, da ob teh pogovorih pozabimo, zakaj kot Cerkev sploh obstajamo. Pogovori se osredotočijo na vprašanja vodenja in oblasti, ne pa na to, kako biti s Kristusom.
- Včasih se poraja strah, da bi laiki sami postali »klerikalni«. Duhovniki pred laiki ne bi smeli imeti strahu, ampak jim bolj zaupati.
- Ob trditvi »ustvarjanje novih služb«... se poraja tudi pomislek in strah, da kdor je že sedaj aktiven, se mu bo naložilo še dodatno delo.
- Imamo že dobre dogodke, a skromno udeležbo.
- Sprejmite izziv zrelih zakoncev z dobrimi življenjskimi izkušnjami, da začnejo spremljati mlade v njihovi pripravi na zakon in v prvih letih zakona. Podpiramo predlog, da se to uvede kot nova oblika služenja v Cerkvi.

9. Žene v življenju in poslanstvu Cerkve

V poslanstvu Cerkve lahko sodelujejo vsi, moški in ženske, ki imajo v sebi apostolsko naravnost. Zaradi bogastva karizem, ki jih Duh uresničuje, bo ob večjem posluhu za prepoznavanje možnosti vključevanja potrebna skrb, prvič, da službe, ki jih sicer že poznamo (bralec, akolit) in ki ne sodijo v zakramentalni sveti red ter jih de facto opravljajo možje in žene iz moči svoje krstne poklicanosti tako ovrednotimo, da ob njihovi podelitvi oz. "postavitvi" ne delamo razlik. Vloga in vključenost ženske v Cerkvi v Sloveniji ni vprašljiva, ker je večina župnijskih sodelavk žensk, težava pa je v odnosu, ki ga imajo (določeni) kleriki pri upoštevanju ženske kot enakovredne sogovornice pri načrtovanju in odločanju. Prisoten je klic po večji soudeležbi žensk tudi v hierarhičnih in odločujočih službah Cerkve, da bi odpravili t. i. stekleni strop, ki jim ovira napredovanje. Tu imamo še veliko nalog: Glas ženske naj bo slišan v spoštljivem dialogu. Delo žensk v Cerkvi naj bo bolj cenjeno, vključno s finančnim vrednotenjem. Preseči še vedno prevladujoče, pogosto podcenjujoče videnje ženske kot zgolj tiste, ki služi (skrbi za dobro počutje moških), tudi v verskih strukturah.

Rahljanje duha avtoritarnosti v Cerkvi oz. Cerkveni hierarhiji in podpora vlogi žensk v vodstvenih strukturah – na sinodalni način. Dati možnost ženskam, da vodijo besedno bogoslužje v krajih, kjer je duhovnik lahko le redko prisoten. Pomen formacije za pripravo žensk za take vloge.

Primer dobre prakse:

- Delivke obhajila, ki obhajilo prinašajo bolnim in starejšim in jih povezujejo z župnijskim občestvom, animirajo molitev v domovih za ostarele, pripravijo posamezne stare ljudi na pripravo zakramentov za umirajoče.

10. Posvečeno življenje in laična združenja: karizmatično znamenje

Prepoznavamo pomembnost skupnega temelja za vse Božje ljudstvo, to je krstno dostojanstvo in zavedanje, da smo eno Kristusovo telo. Laična združenja delujejo v svetu (zaradi neposredne navzočnosti in vsakodnevnosti bližine z mnogimi ljudmi) v osebni veri in pričevanju, predvsem z zgledom. Sinodalnost predvideva soodgovornost laikov na mnogih področjih, pri tem pa se pozablja, da imajo laiki prvo in največjo odgovornost v lastnih družinah in da zaradi teh odgovornosti ne morejo kar tako pokrivati vseh drugih področij. Sinodalnost se znotraj redovnih skupnosti že stoletja lepo udejanja: skupna molitev, zborovanja, kapitliji, sveti, pogovori, nacionalna srečanja. Številni so pastoralni in duhovni programi (vikendi, oratoriji, kampi ...): veliko število sodelavcev, oblikovani modeli sooblikovanja in sodelovanja laikov. Sinodalno vključevanje laikov je pri redovnikih dokaj navzoče in je le spodbuda za še večje sodelovanje in skupno sooblikovanje. Iščemo pristne modele posvečenega življenja.

Pomembno je graditi povezanost med skupinami znotraj župnij, vzpostaviti jasne cilje sodelovanja ter ohranjati raznolikost in vzajemno podporo. Skupno delovanje mora biti podprto z molitvijo in vztrajnostjo v pričevanju krščanske vere v vsakdanjem življenju. Ključno je, da laiki prevzemajo aktivno vlogo pri oblikovanju življenja v župniji in da se gradita vzajemno spoštovanje in povezanost med vsemi člani občestva. Nevarnost je klerikalizacija laikov in klerikalni odnos duhovnikov do laikov. Cerkev ima še veliko rezerve, da odkrije pravo razmerje sodelovanja med duhovniki in laiki za medsebojno pomoč. Pomembni sta formacija in vključenost mladih v pastoralno življenje župnije.

Primeri dobrih praks:

- Srečanja, pogovori, živa majhna občestva v Cerkvi, ki negujejo zakramentalno življenje, branje Božje besede, molitev.
- Skupno vodenje programov (redovniki in laiki).
- Vodenje ljudskih misijonov, ko v ekipi sodelujejo člani različnih redov.
- Formacija laikov – v ekipo na ravni škofije vključeni duhovnik, redovnica, laiki.
- Seminar ljudi s čistim srcem, ki je namenjen mladim, preden zabredejo predaleč.
- Služba voditelja Božje besede se v prihodnosti, kjer se število duhovnikov iz dneva v dan zmanjšuje, kaže kot nujna. Nekateri predlagajo, da bi bila ta služba dostopna tudi ženskam.

11. Diakoni in duhovniki v sinodalni Cerkvi

Ko združimo hvaležnost ljudi za svojega duhovnika s pomembnostjo druženja po sveti maši, je pomembno, da ob pomanjkanju duhovnikov in ob župnijah brez svojega župnika gradimo občestva pastoralnih območij več župnij, kjer bo tudi duhovnik imel čas za srečanje s svojim občestvom po maši in ne bo hitel od cerkve do cerkve.

Kljub navidezni apatičnosti, večkrat nezainteresiranosti je čutiti, da verni laiki po svojem krstnem dostojanstvu želijo imeti aktivno vlogo v župnijskem občestvu. Zato so toliko bolj pomembni koraki sinode, kot so poslušanje, občestvo in razločevanje, da vsi skupaj primerno porazdelimo naloge in skupaj ustvarjamo v novih okoliščinah. Te nove okoliščine narekujejo tudi prevetritev dela, ki ga je do sedaj opravljal samo duhovnik, duhovnikova naloga pa je skrbno duhovno spremljanje in vzgoja župnijskih sodelavcev.

Pomembno je vzpostaviti jasne mehanizme za komunikacijo in sodelovanje med duhovniki in laiki, ter za reševanje starih vprašanj (tudi bolečih, ran, ki so nastale) in vzpostavitev novega načrta za prihodnost delovanja Cerkve na lokalni in škofijski ravni. Pomembno komponento predstavlja skrb za duhovno rast duhovnikov in oblikovanje skupnosti med njimi. Med predlogi za nadaljnje delo so bile poudarjene naslednje točke: povečanje sodelovanja med duhovniki in verniki v pastoralnem delu, ohranjanje nadaljnjega izobraževanja in duhovna rast duhovnikov ter okrepitev medsebojne podpore in solidarnosti v duhovniški skupnosti. Duhovniki so in ostajajo tisti del cerkvenega občestva, ki mu je zaupana posebna vloga pri zakramentih, vendar je tudi tu mogoče povečati sodelovanje. Še toliko bolj pa pri drugih dejavnostih duhovnikov.

Primer dobre prakse:

- Skupnost treh duhovnikov pod isto streho, imamo štiri župnije. Smo v vzpodbudo drug drugemu, človeška bližina. To je kot princip treba peljati naprej tudi pri formaciji.

Izzivi:

- Duhovniki naj postanejo bolj dostopni in aktivno sodelujejo z laškimi voditelji ter s celotnim občestvom - pokazale so se želje, da bi duhovniki spoznali, da laiki niso konkurenca, ampak sodelavci.
- Duhovniki, ki ne živijo v skupnosti, ampak samotarijo in so zato neprilagodljivi. Duhovnikov nihče ne nauči vodenja, ampak so pri tem prepuščeni sami sebi, svojemu občutku. V tej stiski se posledično zapirajo pred drugimi. V prihodnosti bodo duhovniki morali živeti skupaj in pastoralno pokrivati večja področja. Kako pomagati tistim, ki so bili vzgojeni za samostojno življenje v »svojem« župnišču?
- Delo z duhovniki, ki imajo resne osebne ali psihološke težave ali se soočajo z odvisnostjo.

12. Škof v cerkvenem občestvu

Mladi izražajo željo, na škofje razlagajo Božjo besedo, nauk apostolov, molitev. Naj se ne opredeljujejo glede politike in družbe; naj čisti nauk Cerkve in učenje prinašajo vernim. Škofje se ne bi smeli opredeljevati do vsakdanje politike in strankarskega življenja, vendar je

razumevanje politike v smislu zavzemanja za skupno dobro nujen del evangelizacije. Škof bi moral biti prvi, ki prisluhne ljudem, da bi razumel, kaj Duh govori današnji Cerkvi, in iskati pot Cerkve k človeku.

Voditelji pomembnih delovnih skupin na medškofijski in škofijski ravni morajo biti škofje, svoje poslanstvo morajo vzeti resno in se za področje, ki ga vodijo, tudi trajno usposabljati. Škofovsko posvečenje ni zagotovilo, da je nekdo spreten v vodenju. Avtoriteta v Cerkvi naj bo takšna, da se ljudstvo ob njej napaja.

Primer dobre prakse:

- Škof, ki na srečanje pride pripravljen, spočit, veder, pove kratko in jasno, s tem da etični pogon skupini.

13. Rimski škof v zboru škofov

Potrebno bo še naprej raziskati povezavo med sinodalnostjo in prvenstvom.

III. DEL – TKATI VEZI, GRADITI SKUPNOSTI

14. Sinodalni pristop k formaciji

- *Formacija kandidatov za duhovništvo*

Sinoda nas spodbuja k vzajemnemu sodelovanju pri delu za duhovne poklice in formaciji kandidatov, k spremljanju mladih, k ohranjanju odprtosti za sprejemanje njihovih odločitev, k puščanju svobode pri odločanju.

Kandidat naj ima stik z vsakdanjim življenjem: najprej je treba vrednotiti lastno družino in župnijo; bogoslovci eno tretjino leta preživijo v lastnem okolju, ki pomeni stik z okoljem, vsakdanjikom, služenjem.

V odnosu duhovnikov do škofov je potrebno izpostaviti čustveno (ne)zrelost. To je danes veliko vprašanje, kako to zrelost doseči. Veliko težav se ne pojav takoj na začetku, šele potem, ko ljudje postanejo bolj samostojni. Osnove se postavijo v družini. Psihologija lahko veliko pomaga pri razumevanju določenega kandidata. Skupaj z moškimi naj bodo ženske (oz. zrel zakonski par) vključene v vzgojo bogoslovcev. Potrebno je oblikovanje oblikovalcev.

- *Formacija laikov*

Laiki in mladi so pripravljeni sodelovati pri pastoralnem življenju, potrebna je njihova ustrezna formacija. Omogočiti več dostopa do preproste, a kakovostne, bistvene teologije za laike – ali bi to pomenilo priložnost za katoliške medije?

Mnogo obstoječih malih občestev pomeni tudi mnogo voditeljev teh občestev. Potrebna je torej skrb krajevne Cerkve za vse te voditelje, za njihovo duhovno formacijo in nenehno (permanentno) izobraževanje.

Primeri dobrih praks:

- Dobra praksa so srečanja, ki prinašano veselje in zagnanost. Vedrina, povedati razlog svojega upanja, namerno prinašanje veselja med ljudi.

- Skupno srečanje/formacija redovniških kandidatov in propedeutov ter ponovincev in bogoslovcev.
- Molitvena srečanja: molitev za nove duhovne poklice in molitveni dnevi za mlade.
- Skupine za formacije voditeljev po škofijah.

Izziv:

- Prioriteta naše nadaljnje sinodalne poti sta 'molitev' ter 'formacija duhovnikov in laikov.
- Včasih se poraja strah, da bi laiki sami postali »klerikalni«. Duhovniki pred laiki ne bi smeli imeti strahu, ampak jim bolj zaupati.
- Skupaj smo poklicani k poslanstvu. V Sloveniji še veliko stavimo na hierarhijo in se ne zavedamo, da so različne karizme dar Cerkev in lahko veliko prispevajo k pozitivnemu ozračju v Sloveniji.
- Spremembe, ki se bodo zgodile, nas lahko ujamejo nepripravljene na miselnem področju.
- Nejasna vizija Cerkve na Slovenskem, kako bo izgledala pastorala na župnijah v prihodnosti. Zato je težko načrtovati in usposabljanje laikov, saj ne vemo, kaj naj pričakujemo.

15. Cerkevno razločevanje in odprta vprašanja

Različnost med ljudmi in razmerami potrebuje različne pristope, potrebno je tudi razločevanje. Učimo se poslušati Duha, ko poslušamo druge; pomaga Božja beseda, uresničuje se v malih skupinah, ki predstavljajo stik z realnim svetom. V želji po spremembah je potrebna modrost in delovanje v poslušnosti Svetemu Duhu, ne v smeri demokratičnosti za vsako ceno. Pomembno je ohranjati prvenstvo Duha in zdrave avtoritete, saj ona varuje Duha.

Spremembe se zgodijo tam, kjer se zgodi prenova mišljenja, sprememba razmišljanja, dožemanja in prepričanja župnika in sodelavcev.

Ugotavljamo, da so nam ignacijanske duhovne vaje v tišini dale orodja, s katerimi se lahko lotimo razločevanja, pomembnejši del učenja pa je bilo praktično razločevanje ob pomoči duhovnega spremljevalca in samostojno. Za skupnostno razločevanje je potreben odnos, kompetentnost za obravnavano področje in zaupanje med tistimi, ki razločujejo.

Razbirati, kam Bog kliče Cerkev danes, kaj skupine pričakujejo, kam nas hoče peljati Sveti Duh, da bi to delali, ne pa, da bi se zaganjali v prazno in nato bili razočarani, ker naše ideje niso uspele.

Primeri dobre prakse:

- Način pogovora v Duhu smo prepoznali kot zelo dober, lahko se pove stvari, kot so, iskreno, a na varen način, pogovor osvobaja in spreminja, navdihuje.
- Z veseljem in hvaležnostjo ugotavljamo, da je v naši nadškofiji mogoče zaznati prve sadove sinodalnosti v – sicer počasnem, vendar postopnem in pomembnem – premiku k praksi pogovora v Duhu. Srečanja in sestanki se vedno bolj pogosto

začnejo z odlomkom Božje besede in vsaj kratkim odzivom vseh navzočih nanjo ter z molitvijo, nato pa s pozornostjo prisluhniti vsakemu od navzočih, kar pomeni korak k pristnemu dialogu.

Izzivi:

- Kako navdušiti duhovnike, da bi hodili skupaj tudi v pastoralnem smislu, ne tako razdrobljeno in razdeljeno kot do sedaj.
- Sinodalnost se šele počasi razume, čeprav je lahko pri našem delu že dolgo prisotna. Vključevati kateheze o Svetem Duhu. Bi se tako bolj pripravili na strukturne spremembe, ki pretresajo, obenem pa se učili prepoznavati sadove?

16. Za Cerkev, ki posluša in spremlja

Cerkev, ki posluša

Pomembno je, da smo slišani, sprejeti in dobrodošli ter da smo duhovno močni in kompetentni sodelavci. Občutek sprejetosti vliva pogum in je spodbuda k zavzetemu pristopu do dela. Za poslušanje veljajo podobni poudarki kot za razločevanje. Tehnike se lahko naučimo z različnimi vajami, toda za učenje poslušanja je potrebna praksa. Tudi poslušanja se ne moremo naučiti enkrat za vselej, ampak se lahko samo izpopolnujemo. Poslušati moramo z odprtim srcem, brez predsodkov in brez težnje, da bi že med poslušanjem pripravljali svoj odgovor. Pri poslušanju so pomembne naslednje veščine: zaupanje, odprtost in varnost. Sinodalni pogovori so pokazali, da je to ena od poti za kultivacijo pogovorov in gojenje umetnosti poslušanja. V takšni ali podobni obliki bi jih bilo vredno gojiti še naprej.

Poslušanje z vseh strani; poslušanje kandidata in kako kandidat posluša in sliši druge; v zvezi s tem pa tudi razločevanje.

Poslušanje mora ustvarjati tudi zaupanje, ljudje morajo biti razviti, zreli, da so sposobni poslušati.

Cerkev, ki spremlja

Potrebno je spremljati prehod vere iz zasebnosti v javnost in kulturo, oblikovanje in rast osebne vere ter zvestobo v vsakdanjiku. Evangelij moramo oznanjati v govorici, ki bo današnjim ljudem približala razumevanja oznanila.

Pri prenovi Cerkve in sodelovanju laikov smo slišali izkušnje, da ponekod še vedno obstajajo vzorci ravnanja, ki omogočajo ponavljanje različnih oblik zlorab, kar ne predstavlja varne Cerkve in onemogoča dejavno vključenost in sodelovanje laikov.

Za Cerkev, v kateri bi laiki imeli več vloge, bi bilo potrebno, da se naučimo priznavati svoje napake in jih poskušati popravljati.

Ljudje zapuščajo Cerkev zaradi zamer, razočaranja, slabih izkušenj pri sodelovanju med laiki in duhovniki in drugimi posvečenimi osebami. Ob upoštevanju ničelne tolerance do zlorab je potrebno ločevati med različnimi oblikami osebnih zamer in težav v odnosih, ki so rešljive na osebni ravni s pomočjo odpuščanja, ter med vero v Boga in Cerkvijo kot institucijo. Pomagalo bi nam tudi neke vrste mediacijsko telo, sestavljeno iz klerikov in laikov.

Primeri dobrih praks:

- Kraji poslušanja in spremljanja: družinska pastoralna, zakonske skupine, duhovne vaje, duhovno-počitniški dnevi, ločene skupine po spolih in stanovih. Imeti čas. Voditelj naj v skupino pride spočit.
- Metode duhovnega poslušanja.

17. Misijonarji v digitalnem okolju

Včasih se zdi, da je naša Cerkev ostala nekoliko zadaj v času vedno večje digitalne informiranosti. Če bi danes odkrili nov kontinent, bi tja poslali misijonarje. Enako velja za digitalni svet.

Usposobiti je potrebno ljudi za delo z novimi digitalnimi vsebinami. Tisti, ki se tem ukvarjajo, so praviloma preobremenjeni, ker skrbijo za vsa področja digitalizacije v župniji. Pomembnost vključevanja vseh generacij (predvsem mladih, ki to znajo delati in uporabljati – to bi lahko bila vstopna točka za vključevanje v občestvo) in deljenja koristnih vsebin.

Digitalna kultura, ki je vse večji del življenja posameznikov in skupnosti, spreminja tudi Cerkev. Dostopnost gradiv in vsebin je večja, lahko spremljamo zgodbe in vplivneže z drugega dela sveta, saj Slovenci v večini dobro govorimo vsaj en tuj jezik.

Izziv je stopiti naprej z upoštevanjem tistih, ki niso večji digitalnega informiranja, in tistih, ki informacije sprejemajo samo še digitalno.

V Sloveniji imamo nekaj manjših spodbud, ki nakazujejo, da je prostor za digitalno misijonarstvo odprt. Problem nastane pri: osredotočanju samo na misijonarstvo, pri financiranju in pri usposobljenosti.

Digitalna kultura, ki je vse večji del življenja posameznikov in skupnosti, spreminja tudi Cerkev. Dostopnost gradiv in vsebin je večja, lahko spremljamo zgodbe in vplivneže z drugega dela sveta. V večjem obsegu vidimo pestrost Cerkev in doživimo njeno katoliškost. Znotraj mladinske pastoralne mladi lahko dostopajo do gradiv za rast in poglobljanje vere, težje pa se je v algoritme prebiti s kerigmatičnim sporočilom (biti priče, oznanjati). Kljub temu pa zaradi vseh pasti mnogi mladi kristjani bežijo z omrežij, težko se jim je izpostaviti in transparentno živeti svojo vero tudi v digitalnih okoljih. Ker je krščanstvo religija odnosov, srečanja, konkretnih znamenj, digitalni izkušnji marsikaj umanjka.

Ni prijaznega uporabniškega portala, ki bi usmerjal iščoče.

Primer dobre prakse:

- Skupine voditeljev na župnijah, ki se srečujejo s pomočjo Viber aplikacije.

Izziv:

- Sporočilo oznanila ostaja isto, iskati pa moramo kanale oziroma načine, po katerih ga posredujemo.

18. Organizmi soudeležbe

Raste zahteva po soodgovornosti, rastejo zahteve sodelavcev, upada število sodelavcev in veliko opravkov pade na ramena predstojnikov. Potrebno bo spodbujati vzgojo in

pripadnost laikov za odgovornost v vsakdanjiku, posledično tudi v Cerкви. Tkati vezi in se izogibati stigmatizaciji posameznikov. Hkrati pa bi se bilo treba vprašati o ustreznosti sedanjega stanja struktur institucije. Pomembno je krstno dostojanstvo, usposobljenost in reference.

V organigramu SŠK je 200 ljudi. Kako poskrbimo zanje? Ali imajo občutek, da lahko nekaj naredijo in upanje, da delamo z živostjo?

Primeri dobrih praks:

- Ukvarjanje z osebami in zagotavljanje dobrih odnosov.
- Subsidiarnost.
- Nagraditi ljudi za njihovo delo.
- Redna formacija voditeljev malih skupin vernikov, redno vodenje in spremljanje sinodalnega načina dela duhovnikov in sej ŽPS.